

Jessika Roswall: Anförande på Försvarshögskolan

Talare

Jessika Roswall
EU-minister

Datum

15 januari 2024

Plats

Försvarshögskolan, Stockholm

1 Först och främst, stort tack till Försvarshögskolan för att ni anordnar det här seminariet med försvarsministern och mig i dag.

Ert uppdrag är viktigare än kanske någonsin sedan staten inrättade

5 Försvarshögskolans föregångare – Artilleriläroverket Marieberg – 1818.

Sverige lämnar över 200 år av militär alliansfrihet bakom oss, och samtidigt som vi närmar oss ett Nato-medlemskap får också EU en viktigare säkerhetspolitisk roll.

10

Säkerhetspolitisk kompetens står därför högt i kurs – både i Stockholm och i Bryssel, och på båda de stora internationella organisationerna i Bryssel.

När EU-kommissionens ordförande Ursula von der Leyen tillträdde 2019

15 annonserade hon att hon skulle leda en ”geopolitisk kommission”.

Som tidigare tysk försvarsminister menade hon att EU behövde spendera mer gemensamma resurser på försvar och att EU:s utvidgning behövde få ny fart.

20 Då var hennes idéer ifrågasatta, men i dag kan vi konstatera att EU de senaste fem åren har tvingats bli en mer geopolitisk union än vad många hade föreställt sig.

Det påverkar också inriktningen för nästa EU-kommission och den kommande

25 mandatperioden 2024–2029.

EU behöver stärkas på alla fronter framöver.

Vi behöver vässa vår konkurrenskraft så att våra företag har villkor i världsklass,

30 vi behöver snabba på den gröna omställningen med mer fossilfri energi och vi

behöver bekämpa den gränsöverskridande brottsligheten.

35 Alla dessa frågor kommer regeringen att lyfta i arbetet med att ta fram den strategiska agendan, som sätter kursen för nästa kommission och som antas i juni.

Men i dag skulle jag vilja fokusera på hur kriget i Ukraina påverkar EU – både här och nu och på längre sikt.

40

Och det är så klart svårt att göra det utan att ta avstamp i det dramatiska EU-toppmötet i december, där Ungerns premiärminister Viktor Orbán tog en plötslig och läglig kaffepaus.

45 På Europeiska rådet precis efter Lucia dominerades dagordningen av två frågor som har direkt betydelse både för vår egen och för hela Europas säkerhet.

50 Det handlade dels om att inleda EU-medlemskapsförhandlingar med Ukraina och Moldavien, dels om en översyn av EU-budgeten som fokuserade på ett starkare, mer långsiktigt stöd till Ukraina.

Låt mig först lyfta frågan om att öppna medlemskapsförhandlingar, som var mer symbolisk men inte mindre viktig för det.

55 Som ni säkert vet så startade konflikten mellan Ukraina och Ryssland inte 2022, utan 2014 med den folkrättsvidriga annekteringen av Krimhalvön och striderna i östra Ukraina.

60 Och bakgrunden till det var att hundratusentals ukrainare demonstrerade mot presidenten Viktor Janukovytsj beslut att inte skriva under ett avtal som skulle ha knutit Ukraina närmare EU.

Grunden till det krig vi nu ser är alltså att det ukrainska folket ville närma sig ett demokratiskt EU och distansera sig från ett auktoritärt Ryssland.

65

Hur viktigt EU-närmandet är för Ukraina visade sig när den ukrainska regeringen skickade in en medlemskapsansökan till EU bara fyra dagar efter den fullskaliga ryska invasionen.

För tio år sedan blev folk på Maidan i Kyiv skjutna för att de var invirade i EU-flaggan. Att EU nu kunde fatta beslut om att inleda medlemskapsförhandlingar med Ukraina skickar därför en kraftfull signal till Kyiv – och till Kreml.

- 75 Jag vill även passa på att lyfta Moldavien i det här sammanhanget, för de är också utsatta för omfattande rysk påverkan.

Ryssland har bedrivit ett energi- och informationskrig mot både Ukraina och Moldavien, allt för att skaka om och avsätta deras demokratiskt valda regeringar.

80

Jag besökte själv Moldavien under Sveriges EU-ordförandeskap förra våren, och kan konstatera att deras regering gör storartade insatser med mycket små resurser.

- 85 Det gjorde ett särskilt starkt intryck på mig att träffa Moldaviens president Maia Sandu, som precis som president Zelenskyj är en stark och rakryggad ledare.

De ukrainska och moldaviska regeringarna har också båda gjort ett imponerande reformarbete och levererat resultat.

90

Jag tycker att det är viktigt att påpeka det, eftersom det inte bara är av geopolitiska skäl – eller av välgörenhet – som EU ska inleda medlemskapsförhandlingar med Ukraina och Moldavien.

- 95 EU-utvidgningen är som det kallas på Brysselspråk ”meritbaserad”, och Ukraina och Moldavien har så här långt levt upp till sina löften att vässa sina demokratiska institutioner, sitt rättsväsende och kampen mot korruption.

- 100 Kommer det att bli enkelt att integrera Ukraina, Moldavien och de andra kandidatländerna på västra Balkan i EU?

Nej, självklart inte. Det är en resa som kommer att ta flera år med många steg på vägen.

- 105 Det kan verka nästan omöjligt att integrera ett land så stort som Ukraina – som dessutom befinner sig i krig – i EU.

Men som den bulgariske statsvetaren Ivan Krastev har sagt är det enda som

110 verkar lika omöjligt, det är att inte integrera Ukraina i EU.

Det är inte genom ett EU-medlemskap som Ukraina vinner kriget, men det är så de vinner freden.

115 Därför är regeringen inriktad på att stödja kandidatländerna på varje steg längs vägen mot EU-medlemskap.

För om vi inte ser till att knyta de länderna närmare oss, då kommer någon annan att göra det. Vi kan exportera stabilitet eller importera instabilitet.

120

Därför antog regeringen förra året till exempel en ny strategi för reform och återuppbyggnad i Ukraina, som är Sveriges största bilaterala biståndsstrategi någonsin.

125 Det yttersta målet för den strategin är Ukrainas EU-integration, eftersom EU-närmandet utgör en avgörande drivkraft för Ukrainas reformarbete.

Först och främst behöver Ukraina militärt stöd så klart – vilket Sverige har gett i form av ammunition, artillerisystem, stridsfordon och annat som

130 försvarsministern kommer att tala om.

Men när jag och Pål har träffat president Zelenskyj och min kollega Olha Stefanisjyna, vice premiärminister med ansvar för EU-integration, blir det tydligt att EU-närmandet också är en prioritering. Inte bara för regeringen, utan

135 för det ukrainska folket.

Som president Zelenskyj sade när han talade till Europeiska rådet på videolänk i december:

140 ”Det här handlar inte om vad politiker behöver. Det här handlar om vad människor behöver. Alla människor i skyttegravarna, som skjuter ner drönare och robotar varje natt. Alla de som arbetar så att barn kan lära sig även under konstant rysk terror, och så att läkare kan rädda liv även när Ryssland försöker förstöra våra energi- eller kommunikationssystem.”

145

För att klara av att stå emot den ryska aggressionen och bygga upp Ukraina behövs också ekonomiskt stöd.

150 Kriget försvårar vanlig ekonomisk aktivitet i Ukraina, vilket också gör det
svårare för staten att få in skatteintäkter och upprätthålla sina grundläggande
funktioner.

Ukraina behöver drygt 400 miljarder kronor i stöd i år för att statens budget ska
155 gå ihop, och EU förväntas stå för runt hälften av det.

Sverige kan så klart göra en del. Precis före jul beslutade regeringen om ett
vinterpaket på 1,4 miljarder kronor till Ukrainas civila infrastruktur. Det var det
största enskilda icke-militära stödet vi skickat hittills.

160

Men det bilaterala stödet kompletterar och kan inte ersätta det omfattande stöd
som EU ger till Ukraina, och som i sin tur är en förutsättning för Ukrainas lån
från Internationella valutafonden IMF.

165 Återigen: det här är inte välgörenhet. Det här är en investering i Sveriges och
Europas säkerhet.

Den amerikanske historikern Timothy Snyder har jämfört stöd till Ukraina med
att hjälpa till att släcka branden i din grannes hus innan den sprids till ditt eget,
170 och det tycker jag är en ganska träffsäker liknelse för att förstå vad som står på
spel.

Det för mig till det beslut som inte fattades på Europeiska rådet i december,
men som måste fattas när ledarna träffas igen i början av februari – frågan om
175 långsiktig finansiering för Ukraina.

Det var det främsta syftet med omförhandlingen av EU:s långtidsbudget, och
det är en prioritet för regeringen att det stödet – den så kallade
Ukrainafaciliteten – kommer på plats så snart som möjligt.

180

Ukrainas statskassa sinar, och de har inte råd att vänta längre.

Som ni säkert vet så lade Ungerns premiärminister Viktor Orbán in sitt veto
mot budgetöversynen på förra EU-toppmötet. Jag vet inte om vi kommer att få
185 till en lösning med alla 27 medlemsländer eller med 26. Men det är viktigt att vi
lyckas.

190 Det finns förstås de som tvivlar på det och har börjat tala om krigströtthet, vilket jag tycker är helt fel.

Det flyttar fokus från Ukraina till oss själva, men vår situation går inte att jämföra.

195 Som Danmarks statsminister Mette Frederiksen sagt har ingen rätt att tala om krigströtthet så länge inte ukrainarna gör det. Här har vi alla ett ansvar!

Så nu måste vi få ett stöd på plats i februari, och vi måste förbereda oss för att konflikten med Ryssland blir långvarig.

200

På lång sikt kommer EU också att förändras av kriget i Ukraina.

För att ett EU med fler medlemsländer ska kunna fatta beslut effektivt och tala med en röst behövs reformer av vår gemensamma politik och av våra
205 institutioner.

Vi vet redan nu att EU:s jordbrukspolitik kommer att förändras, eftersom Ukrainas jordbruksmark täcker ett område större än hela Italien.

210 Antagligen kommer vi också att behöva fatta beslut med kvalificerad majoritet i stället för enhällighet på fler områden.

Så var det när Europeiska gemenskapen blev den Europeiska unionen och vi fick den inre marknaden för 30 år sedan, och så kan det bli nu igen.

215

Regeringen är öppen för att gå mot kvalificerad majoritet i utrikes- och säkerhetspolitiken när det gäller beslut om sanktioner, mänskliga rättigheter och civila insatser.

220 Det är områden där det är särskilt viktigt att EU talar med en röst, och det kräver inte heller en förändring av fördragen.

Att öppna fördragen är inte aktuellt just nu, och jag ser ingen större aptit bland medlemsländerna att göra det.

225

Vi kommer att behöva genomföra stora, ofta smärtsamma reformer ändå av till exempel jordbrukspolitiken.

230 Att lägga fördragsändringar till den reformprocessen riskerar att försvaga snarare än förstärka EU:s möjlighet att utvidgas.

235 Lissabonfördraget är flexibelt och ”utvidgningssäkrat”, och vi ska inte underskatta hur snabbt, effektivt och enigt vi ändå har kunnat fatta beslut de senaste åren under pandemin och kriget i Ukraina.

Just nu jobbar EU-kommissionen med sina första översikter över hur EU skulle påverkas av en framtida utvidgning.

240 Internt på Regeringskansliet jobbar vi förstås också med våra egna analyser.

Jag tror att det kommer att lägga grunden för många, långa och viktiga diskussioner framöver.

245 Jag hoppas också att frågorna om EU:s framtid kommer att få plats i valrörelsen inför Europaparlamentsvalet i år.

De här frågorna kan inte bara debatteras av mig och mina ministerkollegor i Bryssel.

250

De behöver också bli en del av den politiska diskussionen med väljare på gator och torg.

255 För att utveckla EU-samarbetet behövs folklig förankring, och därför kommer jag att lyfta de här frågorna konsekvent under våren när jag reser runt i landet.

Jag skulle vilja avsluta med att tala om något helt annat, nämligen hur vi stärker Sveriges inflytande i EU.

260 Svenskar är i dag utrotningshotade i Bryssel.

Näst efter Luxemburg är Sverige det medlemsland som är sämst representerat i EU:s institutioner.

När tidskriften Politico skrev en artikel om underrepresenterade medlemsstater i höstas fick den därför rubriken ”A Viking Funeral?”.

Det här är en trend som vi måste vända.

270

Tjänstemännen i EU:s institutioner ska verka för Europas gemensamma bästa, och för att kunna göra det behöver personalstyrkan också spegla den breda bas av kunskap, kompetenser och erfarenheter som finns i hela unionen.

275 Att få in fler svenskar i EU:s institutioner är en av mina främsta prioriteringar som EU-minister, och sedan den här regeringen tillträdde har vi tagit ett par steg på vägen.

280 Precis före jul fattade regeringen till exempel ett beslut om att öka stipendiesumman till masterutbildningar på College of Europe från 390 000 kronor till 2,4 miljoner kronor.

285 College of Europe är en mycket viktig inkörsport till EU-institutionerna – en tiondel av alla högre tjänstemän vid kommissionen har gått där – och vi kommer nu att kunna finansiera studieavgiften för sju studenter per år fullt ut.

Om någon skulle få lust att söka kan jag också passa på att berätta att sista ansökningsdag är imorgon.

290 Regeringen gör sådana satsningar därför att EU-politik är svensk inrikespolitik.

Att stärka Sveriges inflytande i EU är därför ett nationellt intresse. Vi behöver fler svenskar som förstår hur olika förslag påverkar oss.

295 Och för den som är samhällsintresserad kan jag inte tänka mig en mer stimulerande miljö än Bryssel.

300 Det är där besluten om stöd till Ukraina, den gröna omställningen, handel och regleringar av ny teknik som AI formas och fattas.

Jag hoppas därför att fler unga svenskar tar chansen och söker sig till Bryssel.

Och med de orden skulle jag vilja lämna över till en kollega som faktiskt själv har

305 varit student på College of Europe.

Taggar

2020-tal, 2024, Kvinna, Moderaterna, Politiska tal

310

URI

<https://www.svenskatal.se/tale/jessika-roswall-anforande-pa-forsvarshogskolan>

315

320

325

330

335

340